

Vedr.: Bemærkninger til Natura 2000-basisanalyser 2022-2027

Danmarks Jægerforbund har i april 2020 fra Miljø- og Fødevareministeriet modtaget et notat omhandlende Natura 2002-planproces og basisanalyser for 2022-27.

I den forbindelse ønsker Danmarks Jægerforbund at give følgende bemærkninger:

Danmarks Jægerforbund støtter den forbedring af natur og biodiversitet, der løftes gennem Natura 2000-indsatsen, og vi er således glade for at have mulighed for at kommentere på Natura 2000-basisanalyserne.

Bemærkningerne i dette dokument er i videst mulig udstrækning begrænset til faglige og faktuelle kommentarer til de foreliggende basisanalyser, men i enkelte tilfælde har vi anset det for nødvendigt at kommentere på andre forhold vedrørende Natura 2000-områderne og den igangværende planproces.

Danmarks Jægerforbunds administration har udarbejdet dette høringssvar, som også inkluderer relevante informationer og bemærkninger fra lokale tillidsfolk og Jægerforbundets Natura 2000-kontaktpersoner. Disse personer har et indgående lokalkendskab og har derfor været en vigtig hjælp undervejs.

Herunder er bemærkningerne så vidt muligt inddelt under fælles overskrifter, der belyser generelle problemstillinger. I hvert afsnit er indskrevet henvisninger til relevante basisanalyser.

Basisanalysernes indhold

Jægerforbundets bemærkninger tager udgangspunkt i, at basisanalyserne skal præsentere et objektive og faktuelle datagrundlag samt beskrivelser, der giver en status på det enkelte områdes tilstand.

Det fremgår således også på Miljøstyrelsens hjemmeside, at:

Basisanalyserne for hvert enkelt Natura 2000-område indeholder:

- Kortlægning af habitatnaturtyper og levesteder for arter, som området er udpeget for at beskytte
- Vurdering af naturtilstanden og en foreløbig vurdering af konkrete trusler
- En oversigt over gennemførte indsatser i området
- Et resumé, som på kortbilag angiver beliggenheden af de kortlagte arealer og tilstanden.

Danmarks Jægerforbund mener ikke, at anbefalinger ang. fremadrettede tiltag bør fremgå af basisanalyserne, og Danmarks Jægerforbund forventer derfor, at sådanne anbefalinger udgår af de endelige basisanalyser. Det drejer sig primært om anbefalinger angivet i DCE-rapporten ”Vurdering af forstyrrelsestrusler i NATURA 2000-områderne”, som flere steder er citeret direkte i basisanalyserne (f.eks. N9, N16, N28, N46, N56 og N89).

Datagrundlaget

Danmarks Jægerforbund konstaterer med forundring, at der i flere tilfælde ikke er indsamlet tilstrækkelige data til en egentlig vurdering af udviklingen i relevante fugle- og sælbestande (arter på udpegningsgrundlagene). Vi undrer os især over, at dataindsamlingen ikke prioriteres højere, når man over en 10-årig periode ikke kan få overblik over f.eks. udviklingen i edderfuglebestanden på Saltholm (N142) eller gåsebestandene ved Roskilde Fjord (N136). Edderfuglen er rødlistet, og omkring en fjerdedel af den danske bestand yngler på Saltholm, men alligevel har bestanden hidtil kun været optalt hvert 10. år. I Roskilde Fjord vurderes det lokalt, at bestanden af grågæs aldrig har været større end nu, og at den mulige tilbagegang angivet i basisanalysen således ikke afspejler virkeligheden. I begge angivne eksempler bør det være muligt at sammensætte et mere hensigtsmæssigt overvågningsprogram, så arternes udvikling kan vurderes korrekt.

Forstyrrelser

Forstyrrelse af sæler

Danmarks Jægerforbund glæder sig over, at bestanden af spættet sæl i flere af områderne vurderes at have nået sin naturlige bæreevne, og at spættet sæl derved har opnået gunstig bevaringsstatus. Jægerforbundet bakker op om en fornuftig forvaltning af de danske bestande af sæler, og er aktiv i sælforvaltningsarbejdet i forbindelse med de nationale forvaltningsplaner.

Jægerforbundet anerkender dog ikke den måde, hvorpå forstyrrelse af sælerne i nogle tilfælde indgår i basisanalyserne. Danmarks Jægerforbund mener, at basisanalyserne alene skal præsentere fakta i forhold til en status for områder, naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget. Anbefalinger og lignende bør ikke fremgå i basisanalysen, men i de kommende indsatsplaner for forvaltningsperioden.

Der refereres i en række af basisanalyserne (f.eks. N168, N169 og N173) til DCE-rapporten ”Vurderinger af forstyrrelsestrusler i NATURA 2000-områderne”, herunder til specifikke anbefalinger ang. udvidelse af forstyrrelsesfrie zoner.

Som eksempel fra N168:

”DCE anbefaler, at der bør gælde adgangsforbud på stengrunden i Bøgestrømmen og for det omliggende søterritorium ud til 500 m i perioden 1. april -30. september. Der gives nogle reguleringsdispensationer i forbindelse med skader på fiskeredskaber i området. DCE anbefaler, at der ikke bør ske regulering i habitatområder og at det kun gives i områder, hvor populationsundersøgelser viser, at bestanden ikke tager skade.”

Danmarks Jægerforbund mener ikke, at sådanne anbefalinger hører hjemme i basisanalyserne, hvorfor de bør fjernes, indtil der skal arbejdes med planlægningsdelen.

Vedr. område N56:

Her nævnes havjagt som en mulig forstyrrende faktor. I følge lokale jægere er der et meget moderat jagttryk i området, og samtidig bemærkes det, at der er et stigende aktivitetsniveau fra andre fritidsinteresser som f.eks. SUP, kajaker, windsurfere, jetscootere, speedbåde og alm. sejlads. Desuden opholder sælerne sig tilsyneladende mest på Møllegrunden, hvor jagt ikke udgør en forstyrrelse, men hvor der til gengæld er forstyrrelse fra turister, som ønsker at komme tæt på sælerne.

Danmarks Jægerforbund anerkender behovet for stedvise indsatser mod forstyrrelse, inkl. evt. jagtmæssig forstyrrelse. Det er relevant at vurdere alle påvirkningsfaktorerers effekt og væsentlighed - og derfor også jagt i de tilfælde, hvor jagt kan være en potentiel trussel mod arter på områdernes udpegningsgrundlag. Danmarks Jægerforbund indgår i sådanne tilfælde gerne konstruktivt i konkrete vurderinger.

Danmarks Jægerforbund anerkender imidlertid *ikke* en udokumenteret og generel beskrivelse af, at jagt udgør en trussel mod opnåelse af gunstig bevaringsstatus for arter på udpegningsgrundlaget.

Danmarks Jægerforbund forventer, at de oplysninger, der fremgår af basisanalyserne, tager udgangspunkt i reel viden om status for de konkrete områder og konkrete vurderinger af situationer for arter på udpegningsgrundlaget, og ikke som angivet i en del af basisanalyserne på baggrund af generelle hypoteser og antagelser.

Det er muligt, at der i nogle områder er behov for at indføre nye initiativer for at beskytte forekomsten af sæler. Men Jægerforbundet finder, at et eventuelt behov for beskyttelse skal tilpasses de aktuelle, lokale forhold i områderne, og bør være en del af indsatsplanen for området, ikke basisanalysen. Danmarks Jægerforbund bidrager gerne til processen.

Forstyrrelse af ynglefugle

I basisanalyserne angives mange steder, at menneskelige forstyrrelser ødelægger fuglenes muligheder for at anvende egnede ynglelokaliteter, primært pga. færdsel til fods. I tillæg hertil bør det medtages, at et øget aktivitetsniveau til vands også medvirker til at forstyrre ynglefugle på lokaliteter nær vand. Ud over N56 (som nævnt ovenfor) er rekreative aktiviteter som kitesurfing og paddleboards f.eks. kraftigt forstyrrende i yngletiden i N69, primært uden for reservatgrænsen.

Danmarks Jægerforbund mener, at det bør være en prioritet at håndtere disse forstyrrelser i de kommende handleplaner.

Forstyrrelse af fugle i fældeperioden

Enkelte steder er det angivet, at fældende havdykænder forstyrres i fældeperioden (f.eks. N9), som er en særdeles krævende periode for ænderne. De er særligt sårbare, idet de er ude af stand til at flyve, og sortand angives desuden at være særligt forstyrrelsespræget (f.eks. N14). Derfor mener vi, at det bør overvejes, om forstyrrelser i fældeperioden burde anses for at være en egentlig trussel mod havdykændernes forekomst i relevante Natura 2000-områder.

Forstyrrelse af overvintrende fugle

Det angives enkelte steder, at havjagt ikke kan udelukkes at forstyrre overvintrende fugle (N55 og N56), hvilket er endnu et eksempel på en u hensigtsmæssig citering af den syv år gamle DCE-rapport om forstyrrelsestrusler i

NATURA 2000-områderne. Den potentielle forstyrrelseseffekt af havjagt har ikke været påvist, men er blot nævnt som en mulighed.

Danmarks Jægerforbund finder det uheldigt, at overvejelserne i rapporten fortsat figurerer på denne måde.

Som nævnt ovenfor er vurderingen, at jagttrykket i N56 er moderat, og at særligt edderfuglene i området er fortrængt fra nogle fourageringsområder pga. muslingskrab i farvandet omkring Svanegrunden og Endelave.

I øvrigt ønsker vi at påpege, at det tidligere er fastslået, at den danske forvaltning af fuglebeskyttelsesområderne til fulde lever op til sine beskyttelsesmålsætninger samtidigt med, at der udøves jagt i dele af områderne.

Adgang og forstyrrelsestrusler

Nogle områder er omfattet af adgangsforbud, som ofte er gældende i yngletiden. Som nævnt ovenfor, vurderes det i flere basisanalyser, at forstyrrelse af menneskelig færdsel er en trussel for ynglefugle på Natura 2000-områdernes udpegningsgrundlag. I "Vurdering af forstyrrelsestrusler i NATURA 2000-områderne" angives det, at den gældende begrænsning af færden i fuglenes yngletid skal sikres, så ynglefuglene ikke forstyrres. Det er dog uvist, om begrænsningen overholdes. F.eks. skriver Læsø Kommune i områdets handlingsplan, at begrænsningen ikke har været håndhævet.

Det vil være givtigt, om der kunne foretages en overvågning og analyse af, hvorvidt adgangsforbud respekteres og overholdes i områderne. En sådan viden ville udgøre en væsentlig opkvalificering af basisanalyserne.

Hvis adgangsforbud ikke respekteres og overholdes, bør der i den efterfølgende planperiodes handleplaner igangsættes initiativer, der fokuserer på at kommunikere med de relevante målgrupper omkring adgangsforbuddets årsag - og konsekvenserne af at overtræde det.

Prædation

Prædation omtales som en trussel for en række arter på Natura 2000-områdernes udpegningsgrundlag, ofte med formuleringen "risiko for prædation fra ræv og andre landlevende rovdyr". Særligt i områderne N66, N68 og N69 vurderes mårhund dog nu at udgøre den største trussel mod jordrugende fugle.

Danmarks Jægerforbund mener derfor, at både mårhund og ræv bør nævnes i flere af de jyske Natura 2000-områder, idet mårhund mange steder udgør en mindst lige så stor trussel mod ynglefuglene som ræv.

Det er desuden væsentligt, at der i basisanalyserne indgår oplysninger om, hvilke arter der udgør en væsentlig trussel i forhold til prædation på æg, unger og voksne ynglefugle. Det vil kræve et solidt datagrundlag, men vil forbedre indsatsen i forhold til at mindske prædationen på sårbare arter. I de kommende handleplaner bør det således fremgå, hvilke initiativer der bør prioriteres på vigtige ynglelokaliteter.

Omkringliggende arealer

Mange af arterne på Natura 2000-områdernes udpegningsgrundlag har behov for at raste ét sted og fouragere et andet. Der bør således være fokus på både selve

Natura 2000-området, som ofte sikrer fred og rastepladser, og de omkringliggende arealer, som fuglene fouragerer på. Forsvinder eller forringes disse områder, vil fuglene også forsvinde fra Natura 2000-området. Problematikken er f.eks. aktuell omkring N69, hvor et større energianlæg overvejes, og omkring N84, hvor genopretningen af Filsø har medført en større afhængighed af fødetilgængeligheden på de omkringliggende arealer.

Flere basisanalyser beskriver, hvorledes bramgæssene ”[...] fouragerer på strandenge og græsmarker og på marker med vintersæd, og trækker ud på vandet til overnatning”. Med denne formulering nedtones dilemmaet mellem bramgæssenes enorme succes og det deraf følgende afgrødetab på omdriftsarealer i nærheden af Natura 2000-områderne (f.eks. N162, N168, N169, N173 og N179).

Danmarks Jægerforbund mener, at en vurdering af risikoen for tab eller forringelse af omkringliggende fourageringsarealer, fuglenes adgang til disse arealer (inkl. trækruter) samt en bemærkning angående evt. afgrødetab forårsaget af vandfugle i disse områder bør indgå i fremtidige basisanalyser.

Fodring

Det angives flere steder, at levesteder i Natura 2000-områderne er påvirket af andefodring. Generelt har tidligere rapporter om effekten af andefodring dog været tvetydige, og Danmarks Jægerforbund opfatter derfor denne påvirkning som værende spekulativ. Som minimum bør det angives, hvordan effekten af fodring er registreret på de pågældende steder (f.eks. N16, N27, N32, N47, N70, N78, N90, N95 og N127).

Bifangst

Problemer med bifangst af fugle og pattedyr eksisterer stadig i flere Natura 2000-områder (f.eks. N14), ligesom aktuelle forskningsresultater indikerer, at der for havfuglenes vedkommende er tale om et undervurderet omfang af bifangst i danske farvande.

Danmarks Jægerforbund opfordrer til, at der i højere grad tages hånd om problemerne med bifangst af fugle og pattedyr.

Eutrofiering og tilgroning

I område N69 angives for flere af trækfuglene, at den forringede vandkvalitet og deraf manglende bundvegetation er årsag til manglende optimal udnyttelse af habitatene.

Danmarks Jægerforbund mener, at der generelt bør være et øget fokus på, om utilstrækkelig spildevandsrensning eller uregistrerede overløb fra oplandet kan være en væsentlig årsag til forringet vandkvalitet.

Marine Natura 2000-områder

Overordnet bemærkes det, at der fortsat ikke er udviklet et tilstandsvurderingssystem for de marine naturtyper. De indledende øvelser til dette blev gjort tilbage i 2003 hvor DMU udgav rapporten ”Kvalitetsvurderingssystem for habitatdirektivets marine naturtyper” (DMU faglig rapport nr. 446). Udviklingen af et tilstandsvurderingssystem bør prioriteres, da særligt de kystnære marine naturtyper påvirkes af næringsstofbelastningen fra oplandet. Ligeledes er der påvirkninger fra menneskelige forstyrrelser i form af fiskeri og sejlads.

Jægerforbundet mener, at det bør prioriteres at udarbejde et tilstandsvurderingssystem for de marine naturtyper.

Konkrete kommentarer til enkelte basisanalyser

N20 - Havet omkring Nordre Rønner

I "Vurdering af forstyrrelsestrusler i NATURA 2000-områderne" vurderer DCE, at spættet sæl yngler og fælder i området ved Borfeld, som også anvendes til hvileplads året rundt. Revet er ligeledes vigtigt for gråsæl. Der er stor aktivitet i området omkring Borfeld med både jolle, kajak og fiskeri. Blandt andet besejles området med en sælsafari-turbåd. Der er ingen adgangsbegrænsninger, og der sejles indtil 40 m fra revene. Adgangsforbuddet ved Nordre Rønner dækker ikke Borfeld. DCE har vurderet i 2013, at der bør være adgangsforsbud på Borfeld. Efter jægerforbundets oplysninger er der ikke fastsat adgangsbegrænsninger til området i den forrige planperiode, og der sejles fortsat sælsafari i området. Samtidig konstateres det i basianalysen, at der er sket en stabilisering i bestanden af spættet sæl, og at gråsælen er i fremgang. Vurderingen fra 2013 bør på den baggrund tages op til revision.

N33 - Tjele Langsø og Vinge Møllebæk

Iflg. basianalysen vurderes der ikke at være trusler for den fortsatte forekomst af sædgæs i området. Imidlertid er det af DOF påpeget i en klage til Planklagenævnet, at opførelse af de planlagte otte vindmøller ved Tjele Langsø vil udgøre en livsfarlig forhindring for tajgasædgæssene, som dagligt pendler mellem Tjele Langsø og markerne ved Vinge og Nørreådal. GPS-registreringer har vist, at vindmøllernes placering ligger lige midt i gæssenes daglige rute. Endvidere fremgår det af et notat fra DCE, Aarhus Universitet (https://dce.au.dk/fileadmin/dce.au.dk/Udgivelser/Notatet_2020/N2020_31.pdf), at det ikke kan afvises, at mølleprojektet vil have en negativ påvirkning på den lokale og regionale bestand af tajgasædgæs. Dermed angives projektet at stå i kontrast til de konkrete målsætninger i Natura 2000-planen for Tjele Langsø og Vinge Møllebæk.

Danmarks Jægerforbund mener, at denne trussel er relevant og bør nævnes, selvom den ligger uden for Natura 2000-området.

N46 - Anholt og havet nord for

Det er i basianalysen angivet, at der forekommer meget hyppige forstyrrelser af sælerne på Totten, som huser Danmarks vigtigste sælkoloni. Det vurderes, at reservatgrænsen og dermed adgangsforsbuddet overtrædes dagligt af både gående og sejrende, og at disse forstyrrelser potentielt forhindrer gråsæl i at yngle. Til gengæld beskrives ynglefuglenes situation på Totten således: "[...] da Totten er udpeget som sælreservat med adgangsforsbud året rundt (ingen forstyrrelse) vurderes der at være tilstrækkeligt med velegnede ynglemuligheder uden trusler og dermed gode forudsætninger for en fortsat ynglebestand i fuglebeskyttelsesområdet." Enten forstyrrer de mange besøgende, eller også gør de ikke...?

Danmarks Jægerforbund opfordrer til, at man ensretter kriterierne for vurderingen af forstyrrelser af fugle og pattedyr, således at begge vurderinger beror på konkrete observationer.

N66 - Stadil Fjord og Vest Stadil Fjord

I basisanalysen er anført (s. 16): "Naturtilstanden på dette nye areal kortlagt øst for Søndre Dyb er kun moderat pga. problemer med tilgroning i vedplanter og et ringe artsindhold". Dette vurderes ikke at være korrekt, idet områdets flora er en naturlig vegetation mellem det dyrkede areal og den mere våde bund. Vegetationen bibringer derimod en højere grad af artsrigdom i form af mange fugle og pattedyr, som ynder netop denne biotop og udgør et fint supplement til de meget store udstrakte områder af rørskov, siv og kæruldbevoksede flader, som strækker fra det tørre i øst mod vest ud til fjordkanten.

N110 - Odense Fjord

I basisanalysen er anført: "DCE Aarhus Universitet vurderer, i forhold til trækfugle, at de eksisterende reservatbestemmelser formodentlig sikrer sangsvane fred på overnatningspladserne. DCE Aarhus Universitet mener, at det bør overvejes at afgrænsningerne i fjorden skal justeres om, så større dele af de vegetationsdækkede områder indgår i reservatet. Det vil dog kræve kortlægning af vegetationen." Grundlæggende mener Danmarks Jægerforbund ikke, at betragtninger ang. reservatbestemmelser bør indgå i basisanalyserne, da disse varetages i andet regi. I det konkrete tilfælde ang. Odense Fjord ønsker vi dog at nævne, at det pågældende område (inderfjorden) har en meget ustabil bundvegetation, som helt eller delvist rådner væk i løbet af sommeren - antageligt pga. af udledning af næringsstoffer fra byer og landbrug. At udvide reservatet for at beskytte fuglene i inderfjorden er således nytteløst, da området ligger tæt på landets tredjestørste by, med deraf følge stor menneskelig aktivitet som fiskeri, sejlads og jagt. Desuden har Egense Dyb-reservatet i den nordlige del af fjorden efter vores opfattelse ikke fungeret tilfredsstillende pga. manglende bundvegetation. Da området var prøvereservat i start 1990'erne, rastede der op til 10.000 pibeænder (med jagt i området), men siden har der næsten ikke været nogen pibeænder. Det samme gælder arter som knop- og sangsvane samt flere andearter og knortegæs.

Spørgsmål vedrørende bemærkningerne eller ved behov for uddybende kommentarer, bedes rettet til Afdelingen for Rådgivning og Uddannelse, Iben Hove Sørensen, tlf. 88 88 75 26/mail: ihs@jaegerne.dk eller Sabina Rohde, tlf. 88 88 75 43/mail: sro@jaegerne.dk.

Venlig hilsen
Danmarks Jægerforbund

Claus Lind Christensen
Formand

Direkte tlf. + 45 27 80 28 55
E-mail clc@jaegerne.dk